

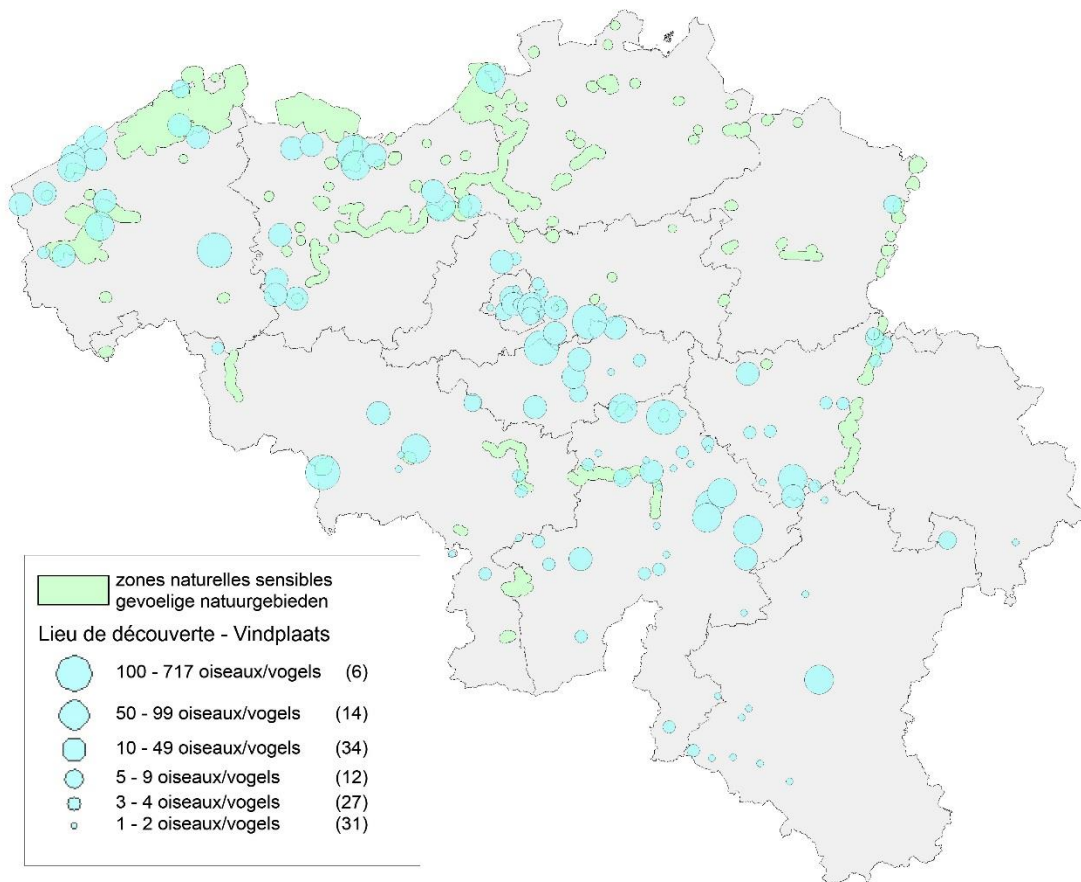
Resultaten van de monitoring voor vogelgriep in 2016

Actieve monitoring bij wilde vogels

In 2016 werden bij de actieve monitoring **3.806 wilde vogels** op de aanwezigheid van vogelgriep onderzocht. Net als in de voorgaande jaren, heeft het FAVV de bemonsteringen daarvoor toevertrouwd aan 2 netwerken:

- Het ornithologisch netwerk van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen (KBIN) heeft monsternemingen uitgevoerd op **3.325 vogels** van **38** verschillende soorten. Deze vogels werden tijdens ringactiviteiten in het ganse land gevangen en na het ringen en de monsterneming onmiddellijk weer vrijgelaten. De monsternemingen vonden het ganse jaar door plaats en werden uitgevoerd op 115 verschillende sites.
- Het "Réseau de surveillance sanitaire de la faune sauvage" van de Universit  de Liège heeft de monsternemingen uitgevoerd bij waterwild dat tijdens het jachtseizoen door jagers werd geschoten. Gespreid over de maanden januari en augustus t.e.m. december werden **481** watervogels van de familie der anatidae (eenden, ganzen en zwanen) op 9 verschillende sites bemonsterd.

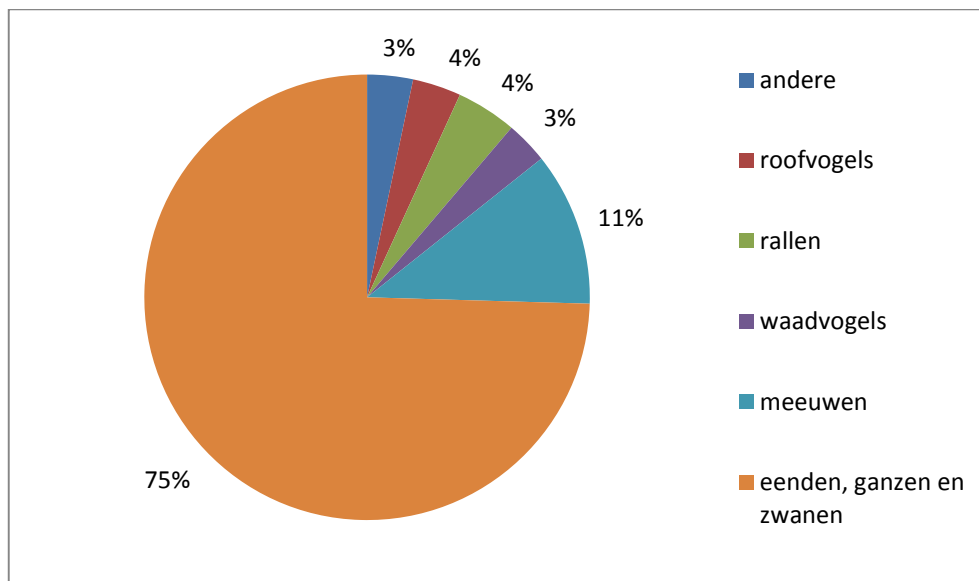
Figuur 1. Sites waar wilde vogels in de actieve monitoring werden bemonsterd en aantal vogels per site

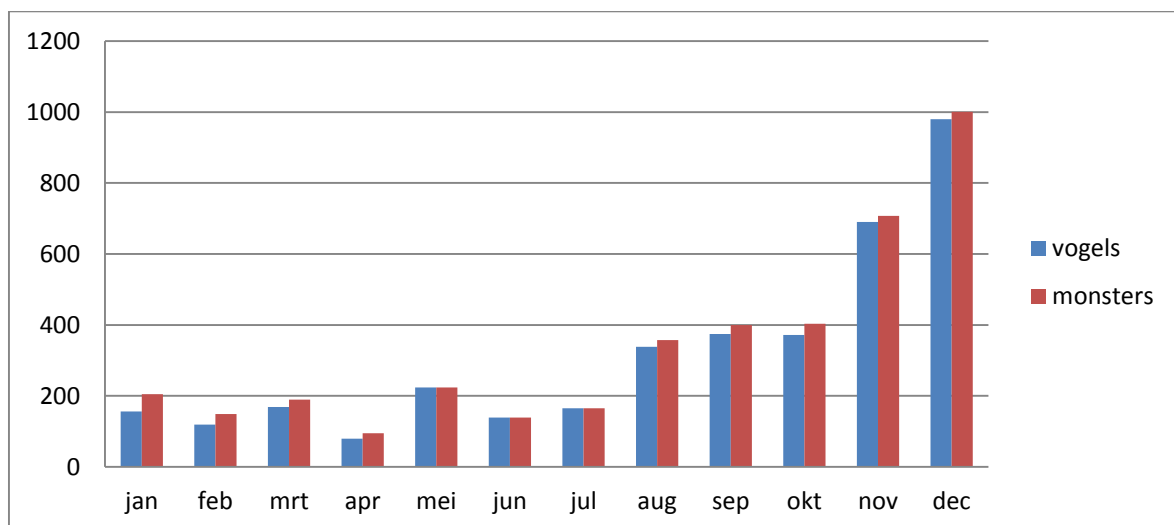
Er werden vogels bemonsterd gespreid over het ganse land (zie figuur 1). Ongeveer 40% van de vogels werd bemonsterd in de gevoelige natuurgebieden. Deze gevoelige natuurgebieden zijn de gebieden in ons land met de grootste concentratie trekvogels. Zij worden daarom als het meest risicovol beschouwd voor wat betreft de introductie van vogelgriepvirussen.

Figuur 2 geeft het aandeel van de verschillende vogelsoorten in de bemonstering. Bijna 86% ervan behoort tot soorten die door de EU als zogenaamde “brugspecies” worden beschouwd, vogels dus uit vooral de familie van de eenden, ganzen en zwanen die gemakkelijk hoogpathogene vogelgriepvirussen kunnen meebrengen tijdens de migratie.

Figuur 2. Proportie van de bemonsterde vogelfamilies in de actieve monitoring van wilde vogels

Figuur 3. Overzicht van het aantal bemonsterde vogels en analyses per maand in de actieve monitoring van wilde vogels

Figuur 3 geeft een overzicht van de spreiding van de monsternemingen in de loop van het jaar. Het grootste aantal monsters werd in november en december genomen. Deze piek heeft te maken met de verhoogde waakzaamheid als gevolg van het ontdekken van uitbraken met hoogpathogene vogelgriep H5N8 in de buurlanden.

Bij een bemonsterd dier werden een cloacaswab en/of een keelwab genomen. Een cloacamonsters is namelijk beter geschikt voor het opsporen van allerhande laagpathogene vogelgriepvirussen, een keelmonster voor het aantonen van het H5N1 vogelgriepvirus.

In totaal werden bij de 4.035 vogels 3.806 monsters genomen. Alle analyses werden uitgevoerd door het referentielaboratorium CODA te Ukkel.

Resultaten

493 monsters waren positief bij een PCR-analyse. Virus kon nochtans maar geïsoleerd worden bij 78 vogels. Alle geïsoleerde virussen waren laagpathogeen. Zoals aangegeven in de onderstaande tabel, behoren zij tot de types H1, H2, H3, H4, H5, H6, H7, H9, H10, H11 en H16.

maand	locatie	vogelsoort	aantal	analyseresultaat
augustus	La Hulpe	wilde eend (Anas platyrhynchos)	7	LPAI H4N6
augustus	La Hulpe	wilde eend (Anas platyrhynchos)	4	LPAI H4N10
augustus	La Hulpe	wilde eend (Anas platyrhynchos)	4	LPAI
augustus	Eghezée - Longchamps	wilde eend (Anas platyrhynchos)	1	LPAI H3N1
augustus	Sorée	wilde eend (Anas platyrhynchos)	1	LPAI H4N6
september	La Hulpe	wilde eend (Anas platyrhynchos)	1	LPAI H4N6
september	La Hulpe	wilde eend (Anas platyrhynchos)	2	LPAI H5N3
september	La Hulpe	wilde eend (Anas platyrhynchos)	1	LPAI H9N2
september	Hamois - Scy	wilde eend (Anas platyrhynchos)	2	LPAI H6N8
september	Huldenberg - Sint-Agatha-Rode	wilde eend (Anas platyrhynchos)	1	LPAI H1N1
september	Huldenberg - Sint-Agatha-Rode	wilde eend (Anas platyrhynchos)	1	LPAI H5N3
oktober	Huldenberg - Sint-Agatha-Rode	wilde eend (Anas platyrhynchos)	1	LPAI H1N1
oktober	La Hulpe	wilde eend (Anas platyrhynchos)	5	LPAI H5N3
oktober	La Hulpe	wilde eend (Anas platyrhynchos)	4	LPAI H9N2
oktober	Geer – Hollogne-sur-Geer	wintertaling (Anas crecca)	1	LPAI H6N2
oktober	Oostende - Raversijde	zilvermeeuw (Larus argentatus)	2	LPAI H16N3
oktober	Middelkerke - Westende	zilvermeeuw (Larus argentatus)	13	LPAI H16N3
november	La Hulpe	wilde eend (Anas platyrhynchos)	1	LPAI H11N2
november	Meulebeke	kokmeeuw (Larus ridibundus)	1	LPAI

november	Gembloux – Grand-Leez	wilde eend (Anas platyrhynchos)	1	LPAI H5N3
november	Bernissart - Harchies	meerkoet (Fulica atra)	2	LPAI H11N9
november	Bernissart - Harchies	Fazant Colchide (Phasianus colchicus)	1	LPAI H11N9
november	Bernissart - Harchies	wilde eend (Anas platyrhynchos)	1	LPAI H2N3
november	Bernissart - Harchies	wilde eend (Anas platyrhynchos)	5	LPAI H7N7
november	Bernissart - Harchies	wilde eend (Anas platyrhynchos)	11	LPAI H11N9
december	Bernissart - Harchies	wilde eend (Anas platyrhynchos)	1	LPAI H10N10
december	Bernissart - Harchies	wilde eend (Anas platyrhynchos)	1	LPAI H10N5
december	Nieuwpoort	steenloper (Arenaria interpres)	1	LPAI H6N8
december	Evergem	wilde eend (Anas platyrhynchos)	1	LPAI

Deze cijfers bewijzen nogmaals dat een groot aantal laagpathogene vogelgriepvirussen circuleren bij watervogels. Dergelijke bevinding is normaal en vormt geen probleem. Er bestaat enkel het risico dat een laagpathogeen H5 of H7 vogelgriepvirus zich zou kunnen aanpassen en omvormen tot een hoogpathogene variant, eens het virus zou overgaan van wilde vogels op pluimvee.

Verdachte sterfte bij wilde vogels – passieve monitoring

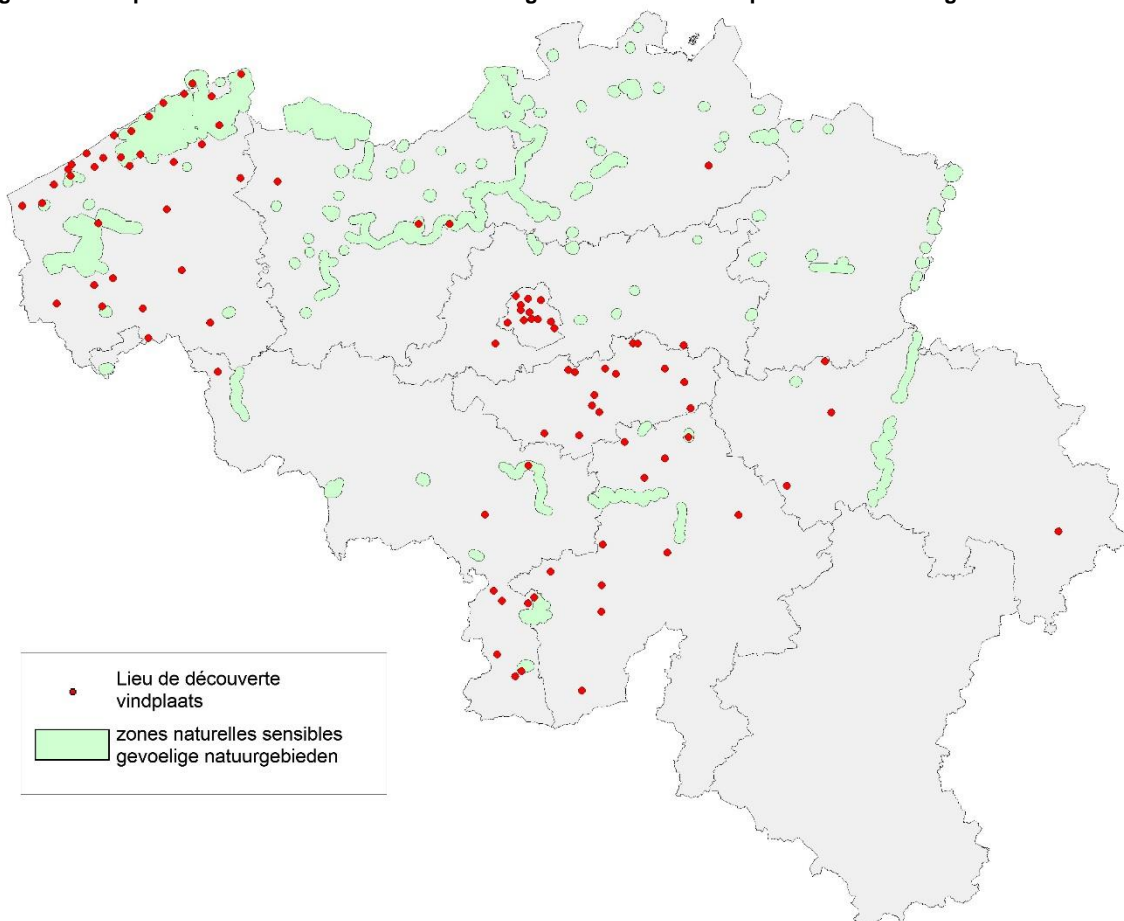
Meldingen van verdachte sterfte bij wilde vogels door het publiek via de 0800-lijn worden opgevolgd door de natuurdiensten van de 3 Gewesten, nl. door het Agentschap natuur en bos (Vlaams gewest), de Département de la nature et des forêts (Waals gewest) en Leefmilieu Brussel (Brussels hoofdstedelijk gewest). Deze 3 diensten staan in voor het ophalen van de kadavers en het wegbrengen ervan naar het referentielaboratorium CODA te Ukkel, waar de analyses gebeuren.

Sinds 2012 worden ook vogels gestorven in vogelopvangcentra opgenomen in de monitoring. De kadavers van deze dieren werden verzameld door het KBIN en eveneens overgemaakt aan het CODA.

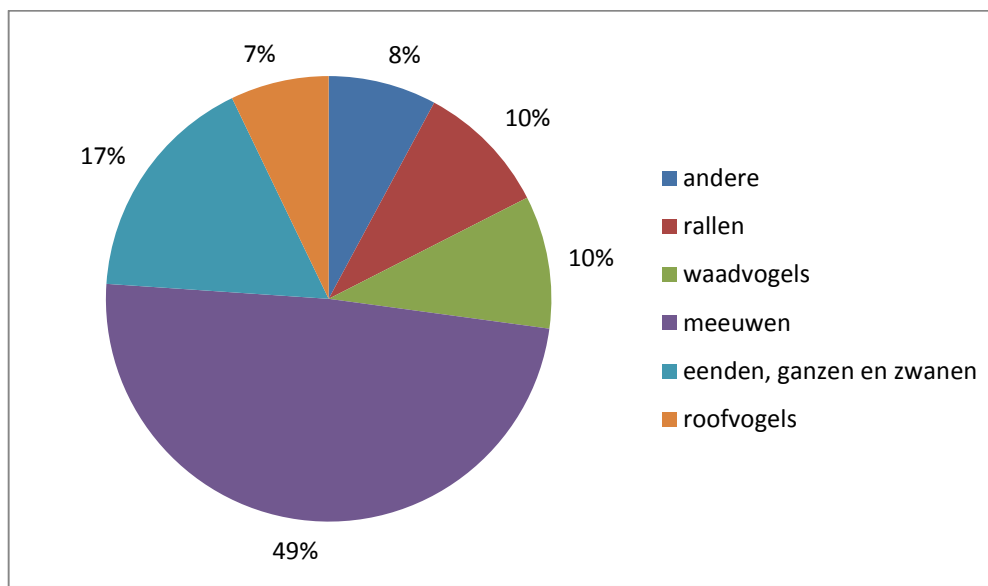
In 2016 werden in totaal **280 kadavers** onderzocht.

De onderstaande figuren geven informatie over de vindplaats van de kadavers en de vogelfamilie waartoe ze behoren. De meerderheid van de kadavers werd verzameld buiten de gevoelige natuurgebieden. De proportie van de verschillende bemonsterde vogelpopulaties is deels een weerslag van de “zichtbaarheid” van de vogels eens ze ziek of gestorven zijn. Zo zullen bijv. dode meeuwen aan het strand veel gemakkelijker opgemerkt en verzameld worden dan het kadaver van een eend in een natuurgebied.

Figuur 4. Vindplaatsen van de kadavers van wilde vogels onderzocht in de passieve monitoring

Figuur 5. Proportie van de bemonsterde vogelfamilies in de passieve monitoring van wilde vogels

Resultaten

De monsters, genomen bij 11 vogels, waren positief bij een PCR analyse. Er kon evenwel geen vogelgriepvirus worden geïsoleerd uit deze vogels.

Serologische monitoring bij pluimvee

In 2016 werden monsters genomen op 679 professionele pluimveebedrijven. Zoals aangegeven in de volgende tabel, betroffen de monsternemingen verschillende soorten.

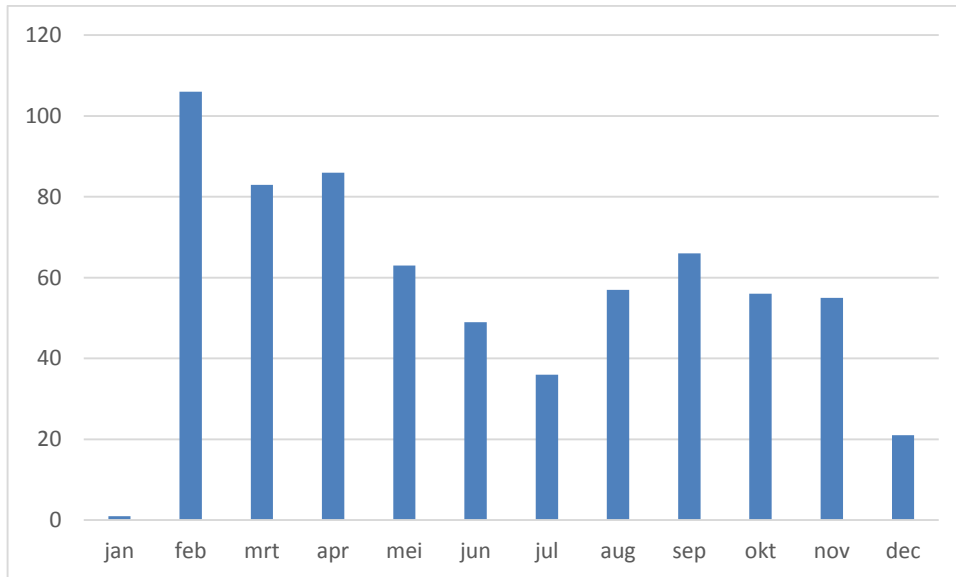
pluimveesoort		aantal bemonsterde pluimveebedrijven
kippen	leg	386
	vermeerdering	199
eenden en ganzen		17
kalkoenen		51
andere (duiven, parelhoenen, patrijzen, fazanten)		26

Het aantal in elke categorie te nemen monsters werd bepaald in functie van een aantal risicofactoren, o.a. of de bedrijven gelegen waren in gevoelige natuurgebieden, of ze meerdere gevoelige pluimveesoorten hielden en of er pluimvee in open lucht werd gehouden.

Het programma werd uitgevoerd, gespreid over het ganse jaar. Figuur 6 geeft een overzicht van de spreiding van de monsternemingen. In totaal werden 7.752 stuks pluimvee bemonsterd.

Alle monsters werden onderzocht door het CODA om de aanwezigheid van H5 en H7 virussen op te sporen.

Figuur 6. Overzicht van het aantal bemonsterde pluimveehouderijen per maand in de serologische monitoring

Resultaten

Er werd pluimvee met antistoffen tegen H5 gevonden op 3 pluimveehouderijen. Na bijkomend onderzoek kon geen virus worden aangetoond.